

А. П. Гріневич

*Житомирський державний університет імені Івана Франка
Науковий керівник: канд. пед. наук, професор ЖДУ Л. В. Калініна*

Зміст та структура соціокультурної грамотності як основа формування вмінь міжкультурного спілкування учнів профільної школи

Сьогодні учні українських шкіл мають багато можливостей навчання за кордоном, що потребує від них вмінь грамотного спілкування з іноземними однолітками. Для того, щоб на належному рівні брати участь у діалозі культур, вони мають оволодіти нормами комунікативної поведінки у відповідності з нормами, прийнятими в країні, мова якої вивчається, аби не потрапляти в "соціокультурні пастки". Входження особистості в інший соціум може відбуватися тільки за умови ефективного розвитку іншомовної комунікативної компетенції, яка залежить від загальних соціолінгвістичних знань, а отже, і **соціокультурної грамотності**. Таке завдання ставить перед учнями загальноосвітніх шкіл державний стандарт з іноземної мови та програма з іноземної мови, складена з урахуванням Рекомендацій Ради Європи [2: 101].

Володіння **моделями соціокультурної грамотності** – це уміння не тільки спілкуватися з носієм іноземної мови, дотримуючись основних норм, прийнятих у країні, мова якої вивчається, а також уміння адекватно поводитися в комунікативних ситуаціях, демонструючи конкретну мовленнєву та розуміючи вербальну і невербальну поведінку, характерну для носіїв мови.

Тому, навчаючи іноземній мові, особливої уваги слід надавати формуванню соціокультурної грамотності, яка є частиною соціокультурної компетенції [3: 48]. Учні старших класів повинні оволодіти соціокультурною компетенцією, щоб користування іноземною мовою відбувалося відповідно до умов соціокультурного середовища носіїв цієї мови.

Соціокультурна компетенція визначається вченими (Н. Ф. Бориско, Н. Б. Ішхіньян, Л. В. Калініна, І. В. Самойлюкевич) як уміння враховувати культурні особливості, правила вербальної і невербальної поведінки в типових ситуаціях спілкування. Борис Гершунський розуміє

"грамотність" і "культуру" як характеристики різних рівнів підготовленості особистості, а саме: через поняття "грамотність" він позначає деякий освітній мінімум, а через поняття "культура" найвищий прояв людської освіченості [1: 54]. Ми визначаємо **соціокультурну грамотність** як володіння знаннями про національно-культурні особливості країни, мова якої вивчається, норми мовленнєвої та немовленнєвої поведінки її носіїв, вміння будувати свою поведінку відповідно до цих особливостей і норм. Отже, представимо структуру соціокультурної грамотності як цілісну систему у наступній схемі:

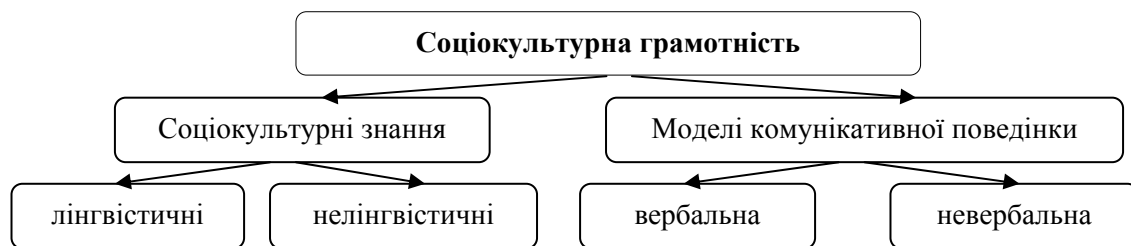

Схема 1. Структура соціокультурної грамотності

Згідно програмних вимог з англійської мови для учнів старшої школи при формуванні соціокультурного компоненту вчитель повинен використовувати матеріали країнознавчого та лінгвокраїнознавчого характеру. Використання матеріалів із соціокультурною забарвленістю допомагає розширити лінгвістичний та загальний кругозір учнів, дозволяє заглибити їх у реально функціонуючу мову та навчити самостійно справлятися з її складністю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

1. Гершунський Б. С. Философия образования / Б. С. Гершунський. – М.: Флинта, 1998. – 428 с.
2. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. – Cambridge University Press, 2001. – 260 p.
3. Kalinin V. Teaching Language and Culture / V. Kalinin. – Харків: Видавнича група "Основа", 2004. – 92 с.